

۲- چند نمود عاطفی نام ببرید؟

پاسخ: اندوه و شادی - امید و یاس - حیرت و تعجب

۳- اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر چیست؟

پاسخ: عاطفه

۴- شاعر برای انتقال عاطفه خود از چه چیزی کمک می‌گیرد؟

پاسخ: زبان. واژه‌هایی را بر می‌گزیند که با قرار گرفتن در کنار هم، آهنگی خاص را پدید می‌آورند.

۵- چه عواملی به انتقال بهتر احساس و عاطفه کمک می‌کند؟

پاسخ: وزن و عاطفه

۶- شعر زیر را از نظر وزن و آهنگ بررسی نمایید.

خروش آمد و ناله کرنای	دم نای رویین و هندی درای
زمین آمد از سم اسپان به جوش	به ابر اندر آمد فغان و خروش

پاسخ: کوبنده و کوتاه. بار حماسی دارد.

۷- پس از عاطفه مهم‌ترین عامل تاثیرگذار در شعر چیست؟

پاسخ: وزن

۸- انتظار آدمی از شعر چیست؟ (یا) چرا آدمی شعر را بیش از نثر می‌خواند؟

پاسخ: قابلیت زمزمه و آواز خوانی

۹- آیا وزن در شعر جنبه تزیینی دارد؟

پاسخ: جنبه تزیینی ندارد. جز طبیعت شعر است. برای نشان دادن عواطف نمی‌توان از آن چشم پوشید.

۱۰- کتاب‌های مقدس برای تاثیرگذاری از چه عاملی بهره گرفته‌اند؟

پاسخ: کشش، جاذبه آهنگ، کلام موزون

۱۱- سعدی در شعر زیر چه حالتی را به خواننده منتقل می‌کند؟

ما همه چشمیم و تو نور ای صنم	چشم بد از روی تو دور ای صنم
روی میوشان که بهشتی بود	هر که ببیند چو تو حور ای صنم...

پاسخ: شادی و نشاط درونی

۱۲- وزن را تعرف کنید.

پاسخ: وزن ادراکی است که از احساس نظم حاصل می‌شود. وزن امری حسی است و بیرون از ذهن کسی که آن را درمی‌یابد وجود ندارد.

۱۳- وسیله ادراک وزن چیست؟

پاسخ: وسیله ادراک وزن حواس ماست.

۱۴- برای ادراک وزن مثالی بزنید.

پاسخ: مثال: چرخ می‌گردد، حرکتی مداوم دارد اما وزن ندارد. اگر نشانه‌ای در یک نقطه چرخ باشد از دیدن بازگشت‌های پیاپی آن، ادراک وزن حاصل می‌شود. چرخ‌های دوچرخه هیچ نوع وزنی ندارد اما از توجه به حرکت پای دوچرخه سوار و بازگشت متوالی به نقطه پایین، وزنی ادراک می‌کنیم.

۱۵- مولوی چگونه بر قدرت اثرگذاری شعر زیرافزوده است؟

مردم بدم زنده شدم، گریه بدم خنده شدم	دولت عشق آمد و من، دولت پاینده شدم
دیدۀ سیر است مرا، جان دلیر است مرا	زهرۀ شیراست مرا، زهرۀ تابنده شدم
گفت که سرمست نه‌ای، رو که از این دست نه‌ای	رفتم و سرمست شدم وز طرب آکنده شدم
گفت که تو شمع شدی، قبلۀ این جمع شدی	جمع نیم، شمع نیم، دود پراکنده شدم
گفت که شیخی و سری، پیشرو و راهبری	شیخ نیم، پیش نیم، امر تو را بنده شدم
شکر کند چرخ فلک، از ملک و ملک و ملک	کز کرم و بخشش او روشن و بخشنده شدم

غزلیات شمس، مولوی

پاسخ: بهره بردن از تکرار منظم موسیقی. تناسب و همسویی وزن و عاطفه

۱۶- چه عاملی سبب کشف لحن می‌شود؟

پاسخ: توجه به فضای عاطفی و آهنگ متن.

۱۷- فایده تشخیص لحن چیست؟

پاسخ: خواندن را دلنشین‌تر و درک محتوا را آسان‌تر می‌سازد.

خودارزیابی درس دوم

۱- نمونه‌های زیر را بخوانید؛ آنها را از دید آهنگ و موسیقی با هم مقایسه کنید و تفاوت آنها را بیان کنید.

الف) ای ساربان آهسته ران کارام جانم می‌رود وان دل که با خود داشتم با دلستانم می‌رود